

RÁKÓCZI KRISZTIÁN

SZLOVÁKIAI ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK.
TAROLTAK A FÜGGETLENEK,
VÁRAKOZÁSON FELÜLI EREDMÉNYT ÉRTEK EL
A MAGYAR INDULÓK

A 2018. november 10-én lezajlott szlovákiai önkormányzati választások során a mintegy 4,5 millió választásra jogosult arról dönthetett, hogy a következő négy évben ki irányítja majd a településüket, illetve, hogy a településvezető milyen összetételű képviselőtestülettel dolgozik majd együtt. A voksolás fontosságát növelte, hogy 2019 márciusában államfőválasztásra, május végén pedig európai parlamenti választásokra is sor kerül Szlovákiában, így a helyhatósági választásokra való felkészülés a pártok részéről egy hosszú ideig tartó kampányidőszak kezdetét is jelentette. Ezek a választások pedig majd együttesen segíthetnek megmutatni azokat az erőviszonyokat, amelyek a 2020 tavaszán esedékes parlamenti választások szempontjából mérvadók lehetnek.

A rendszerváltást követően megkezdődött a szocializmus közigazgatási rendszerének lebontása. A demokratikus környezet megteremtésében alapvető szerepet játszott a községi önkormányzatokról szóló 369/1990. számú törvény, amely elválasztotta egymástól az államigazgatást és az önkormányzást, létrehozva a közigazgatás duális modelljét. Települési szinten létrejöttek az önkormányzatok, felváltva a szocializmus éveiben működő Nemzeti Bizottságokat. Az ország önálló területi önkormányzati és közigazgatási egysége a község lett, mely önálló jogi személyként a törvény szerinti feltételek mellett saját vagyonnal rendelkezik, önálló költségvetéssel gazdálkodik. A közigazgatás elsődleges szintjét azonban nem a települési önkormányzatok, hanem a járási szintre telepített hivatalok jelentették. A hatalom további decentralizációjának kérdését a 221/1996-os törvény rendezte, amely visszaállította a kerületi rendszert, nyolc megyét (hivatalos megnevezésük szerint: nagyobb területi egységet) hozva létre, továbbá a 38 járás számát 79-re növelték. Mind a kerületi, mind pedig a járási rendszer számtalan politikai és szakmai kritikát kapott. 2004-re fejeződött be a hatalom decentralizációja, amikor mintegy 400 hatáskör került át a közigazgatás országos szintjéről a regionális és a helyi önkormányzatokhoz.¹

1 Keszegh Béla: Az önkormányzati választások jogi és történelmi körülményei. In: Keszegh Béla – Tokár Géza (szerk.): *A 2010-es önkormányzati választások a szlovákiai magyarok tükrében*. Kempelen Intézet: Komárom, 2011.

A község polgármesterét és a képviselőket a község azon lakói választják meg négyéves időszakra, akiknek az adott településen található az állandó lakóhelyük. A polgármestereket egyfordulós rendszerben választják meg, azaz a legtöbb szavazatot szerző jelölt egyszerű többséggel nyeri el a tisztséget. Érdemes összevetni a helyi önkormányzati választásokat a megyei (kerületi) választásokkal a részvétel tekintetében. A parlamenti választások után a települési önkormányzati voksolások iránt mutatják a legnagyobb érdeklődést a választópolgárok. A választók tudatában vannak, hogy a hozzájuk legközelebb álló „hatalomgyakorlókat” választják meg, akik tevékenysége könnyebben ellenőrizhető, mint az országos politikában tevékenykedők munkája. A helyhatósági választások során a szavazásnál az ideológiai szempontok hátrébb sorolódnak, és előtérbe kerülnek a jelöltek személyes kompetenciái, a helyi közösségben elfoglalt pozíciójuk, és a közéleti tevékenységük eredményei. A megyei eljárók és képviselőtestületek megválasztása rendre nagyon alacsony részvétel mellett zajlik, holott ezek hatása a mindennapokra nem elhanyagolható mértékű. A 2017-ben tartott megyei választáson² a részvétel megközelítette a 30%-ot, ami összehasonlítva az elmúlt évek voksolásaival, rekordmagasnak mondható, de messze elmarad a helyi önkormányzati választások részvételi adataitól. A megyei választások iránti alacsony érdeklődés legfontosabb oka, hogy az emberek nem ismerik azok pontos tevékenységét, illetve nem tudnak azonosulni ezekkel a mesterségesen létrehozott területi egységekkel. A nyolc önkormányzati régió határai semmilyen történelmi vagy kulturális hagyományt nem követnek, a gazdasági és a földrajzi adottságokat sem veszik figyelembe. A kerületek határainak kijelölésekor fontosabb szempont volt, hogy a magyarok által lakott dél-szlovákiai területeket minél több magasabb szintű területi egységbe sorolja.³

A választási részvétel

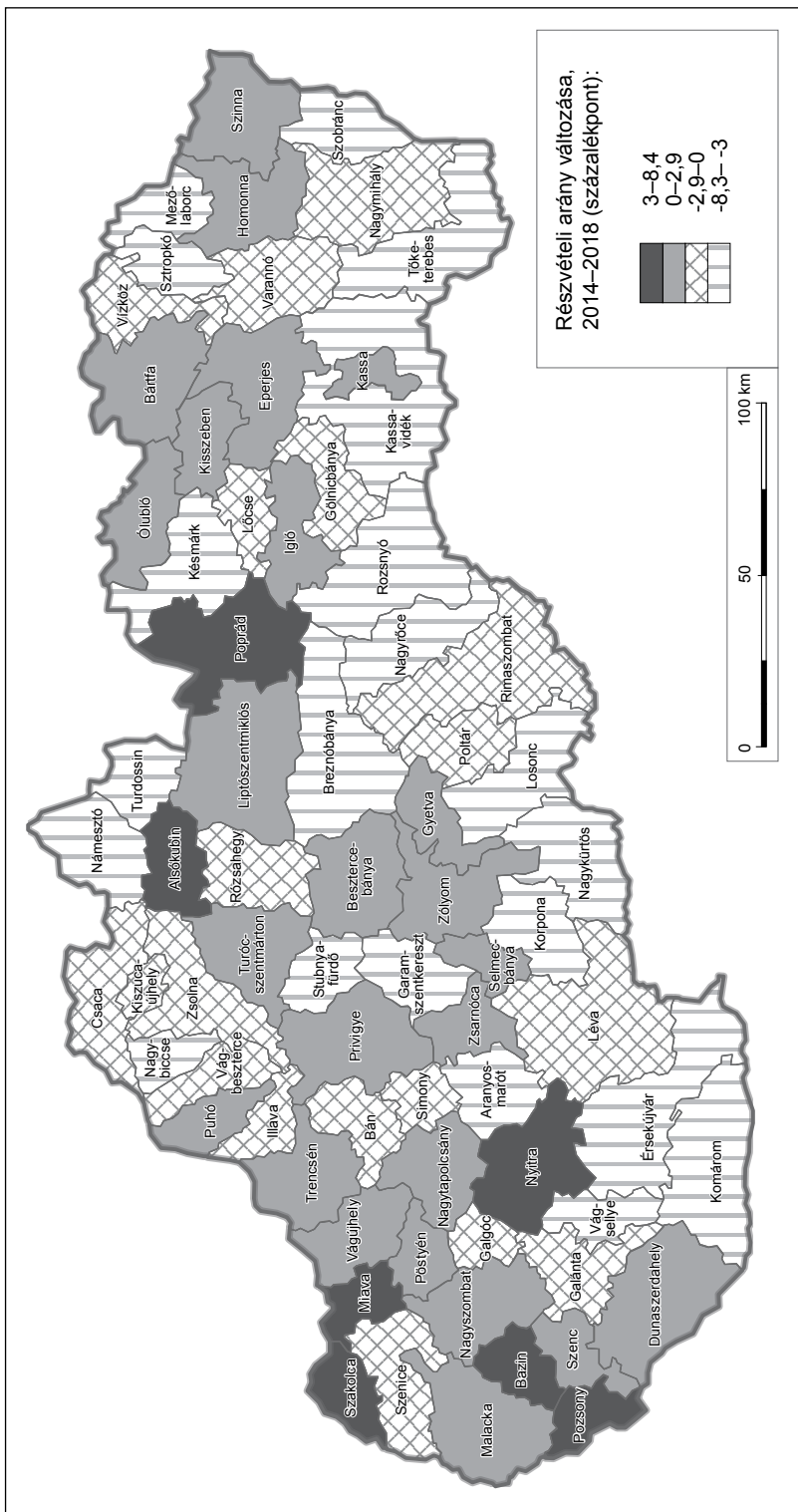
A helyi önkormányzati választásokon 2018-ban közel 2,2 millió polgár élt választójoggal. A részvételi arány a helyhatósági választásokon 2002 óta a 46–49%-os tartományban mozog. 2018-ban 48,67%-os volt az országos részvétel, ami mindössze 0,3%-kal magasabb a négy évvel ezelőttinél.⁴ Miközben országosan a részvételi arány a 2014-es választásokon

2 Mózses Szabolcs: A meglepetések éjszakája – A 2017-es szlovákiai megyei választások. *Kisebbségi Szemle*, 2017. 4. 49–68.

3 Rákóczi Krisztián: A szlovákiai politikai rendszer alakulásának áttekintése. In: Harrach Gábor – Rákóczi Krisztián: *Külön utakon. Adalékok a felvidéki magyarság 2009 utáni politikatörténetéhez*. Budapest, 2017.

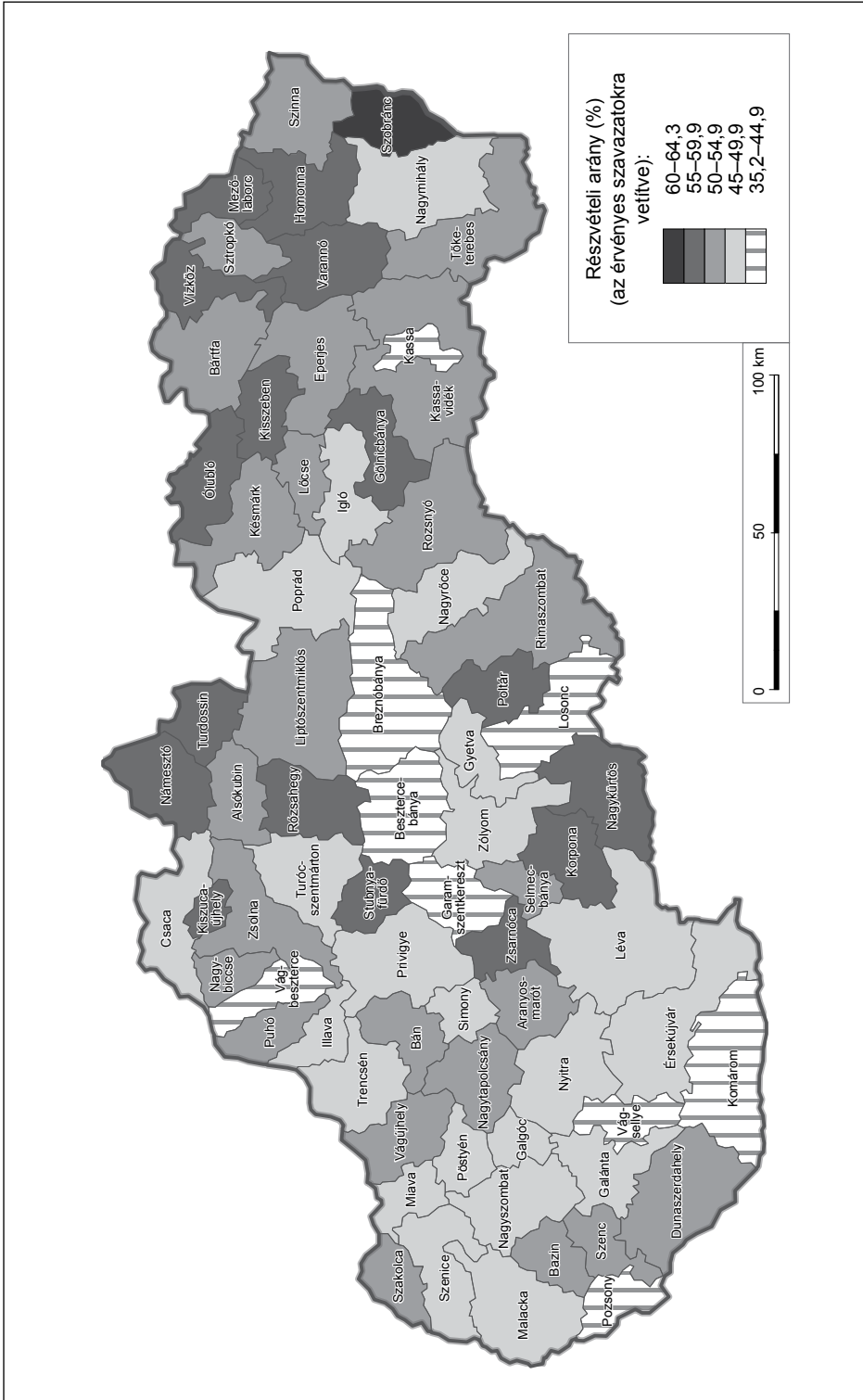
4 Rákóczi Krisztián: Két választás Szlovákiában: a megyei és a helyhatósági választás eredményei. *Kisebbségkutatás*, 2015. 1. 26–44.

mérthez képest érdemben nem változott, addig a megyéket, illetve a járásokat részletesebben megvizsgálva jelentős különbségeket láthatunk. A legaktívabbak az Eperjesi és a Zsolnai kerület választói voltak, 53,2%-os, illetve 52%-os részvételt mutatva. Az országos átlag felett teljesített még a Nagyszombati kerület (49,3%), a Trencsényi kerület pedig 0,3%-kal maradt el a szlovákiai átlagtól. A legalacsonyabb részvételt a Kassai és a Pozsonyi kerületekben mérhettük (46,5%, illetve 43,7%), ami elsősorban a két nagyvárosban megfigyelhető alacsony választói aktivitásnak köszönhető. A járások közül a Szobránciban volt a legmagasabb a részvétel (64,3%), míg a legalacsonyabbat a Vágsellyei járásban mérhettük (40,68%). Jellemző, hogy jelentős különbség mutatkozott a szavazók részvételében, ha külön vizsgáljuk a falvakat és a városokat. A kisebb településeken az átlagos részvételi arány bőven meghaladta az országos átlagot, 60% feletti volt, de találunk 80, sőt 90%-os részvételt is elérő falvakat. Pozsonyban 40,68%-os volt a részvétel, Kassán 35,7%, de a többi megyeszékhelyen is alacsony, jellemzően 40% körüli volt a részvételi arány. A járási székhelyek többségében is jócskán elmaradt a részvételi hajlandóság az országos átlagtól. A városokban 35% körül alakult a választási kedv. A magyarlakta területeken a nyugati járások közül a Dunaszerdahelyiben, a Szenciben és a Nyitraiban haladta meg a részvételi arány a szlovákiai átlagot, míg Lévától keletre a Losonci járás, a Nagyrőcei járás és a Nagymihályi járás eredménye volt az országos átlag alatt (1. térkép).

1. térkép: Részvételi arány a 2018-as szlovákiai önkormányzati választásokon. Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

5 A szlovákiai önkormányzati választások eredményeiről készült térképek elérhetők a Nemzetpolitikai Kutatóintézet honlapján a <https://bgazrt.hu/nemzetpolitikai-kutatointezet/a-nemzetpolitika-oktatasa/terkepek/az-mkp-es-a-most-hid-tamogatasaval-gyoztes-polgarmesterek-a-2006-os-2010-es-2014-es-2018-as-szlovakiai-onkormanyzati-valasztasokon/> és a <https://bgazrt.hu/nemzetpolitikai-kutatointezet/a-nemzetpolitika-oktatasa/terkepek/reszveteli-aranyok-a-2006-os-2010-es-2014-es-2018-as-szlovakiai-onkormanyzati-valasztasokon-a-magyarlakra-jarásokban/> linkeken. A térképeket a Nemzetpolitikai Kutatóintézet megrendelésére Tátrai Patrik készítette.

**2. térkép: A részvételi arány 2014-bez viszonyított változása a 2018-as szlovákiai önkormányzati választásokon.
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal**

A négy évvel ezelőtti eredményekkel összehasonlítva megállapíthatjuk, hogy a déli járá-sok közül csak a Dunaszerdahelyiben, a Szenciben és a Nyitraiban nőtt a választói aktivitás, a többi, magyar szempontból releváns járásban – Pozsonyt és Kassát leszámítva – mindenütt csökkenés volt tapasztalható, melynek mértéke a legtöbb esetben meghaladta a 3%-ot (2. térkép).

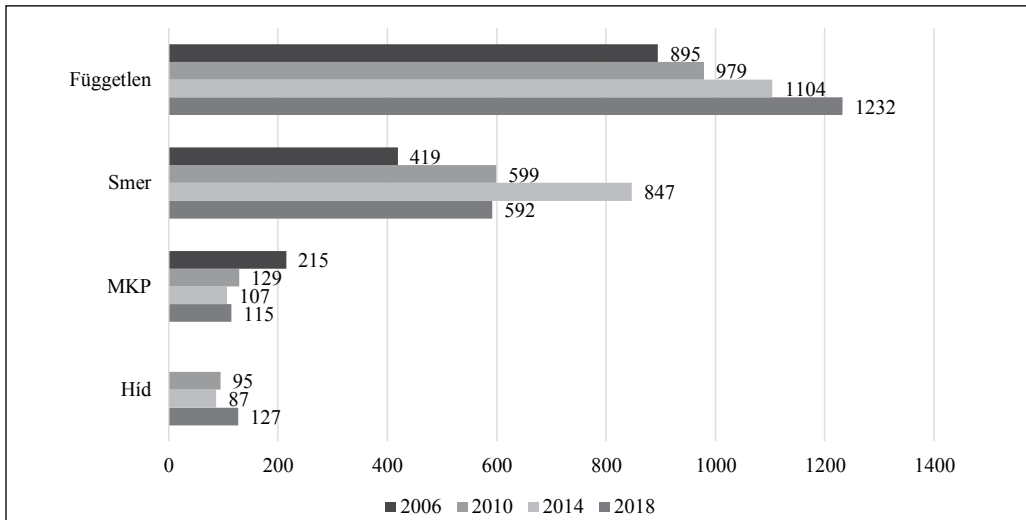
A magyarlakta területekről általánosságban elmondható, hogy nyugaton magasabb volt a részvételi arány, mint Közép- és Kelet-Szlovákia déli részein. A Dunaszerdahelyi járás-ban kiemelkedően magas volt a részvételi arány, mintegy 54%, a járási központban ehhez képest csak kevesen mentek el szavazni, a lakosság alig több mint egyharmada. Más vá-rosekben viszont meglepően magas volt a választókedv: Somorján meghaladta az 50%-ot, azaz közel kétszer annyian szavaztak, mint négy évvel ezelőtt, Nagymegyeren a lakosság 53,5%-a voksolt, Bóson pedig 66%-uk. Nyitra megyében a részvételi arány 47,9% volt, ami nem sokkal maradt el az országos átlagtól, viszont a nagyobb magyarlakta városokban a választókedv nagyon alacsonynak bizonyult: Párkányban még épphogy elérte a 40%-ot, Érsekújvárban és Léván 35% körül mozgott, Komáromban és Vágsellyén viszont 30% alá süllyedt. Besztercebánya megye ugyanakkora részvételi arányt produkált, mint Nyitra, viszont a magyarlakta területeken már nagyobb volt a választókedv: Rimaszombatban és Tornalján a lakosok több mint 46%-a elment szavazni, ami még mindig alacsonyabb, mint az országos átlag. Füleken sokkal kevesebb ember voksolt, a lakosok alig 23%-a, ami leginkább azzal magyarázható, hogy csak egy jelölt indult a polgármesteri posztért – Agócs Attila a Most–Híd színeiben. A keleti országrész magyarlakta városaiban szintén alacsony részvételi arány figyelhető meg: Rozsnyón, Királyhelmeceen és Nagykaposon a lakosság mintegy 35%-a szavazott.

Eredmények

Az önkormányzati választások sajátossága, hogy helyi szinten a parlamenti viszonyok-nak sok esetben teljesen ellentmondó szövetségek jönnek létre a jelöltek mandátumhoz juttatása érdekében. A mostani választáson önállóan indulva 33 párt, illetve egyéb jelölő szervezet tudott legalább egy polgármesteri tisztséget megszerezni, 405 településvezetői posztot pedig koalíciós jelöltek tölthetnek be. Ezek a koalíciók összetételükben rendkívüli változatosságot mutatnak: összesen 73 különböző kombinációban indított polgármesterje-lölt lett győztes.

A politikai pártok és egyéb szervezetek sikere azonban eltörpül a független jelöltek eredménye mellett. Országosan ugyanis a politikai pártoktól független, vagy legalábbis függetlennek látszani akaró jelöltek szerepeltek a legjobban. A települések 42,42%-ában független polgármesterjelölt diadalmaskodott, ami 1232 településvezetőt jelent. A függetlenként győzelmet arató jelöltek előretörése hosszú évek óta megfigyelhető trend Szlovákiában: 2006-ban 895 független polgármestert választottak meg, négy évvel ezelőtt már 1104-et.

A második legtöbb polgármester a legnagyobb kormánypárt, az Irány – Szociáldemokrácia (Smer-SD) színeiben aratott győzelmet, szám szerint 592-t. A legnagyobb kormánypárt jelentősen meggyengült, négy évvel ezelőtt még 847 polgármesteri helye lett a Smernek. A Szlovák Nemzeti Párt (SNS) az előző választásokhoz képest százal több polgármesteri helyet szerzett, 160 településen volt sikeres. A Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) négy évvel ezelőtt 161, most 157 polgármesteri mandátumot nyert el. A pártok erőrendjében a Most–Híd szlovák–magyar vegyes párt lett a negyedik 127 polgármesterrel, melyet a Magyar Közösség Pártja (MKP) követ 115 településvezetővel.

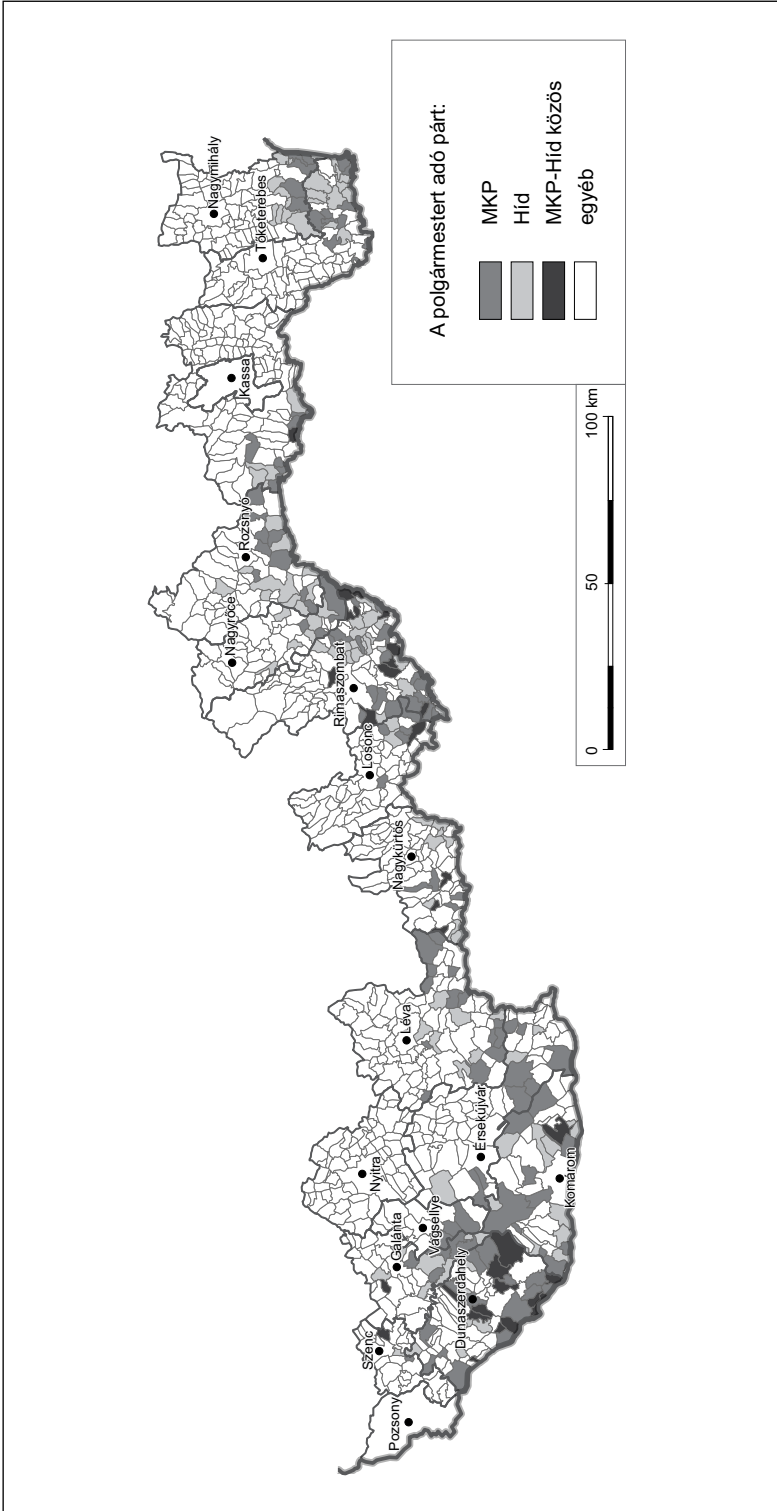

1. ábra: Függetlenként és az egyes pártok képviselőiben győztes polgármesterek számának alakulása 2006 és 2018 között. Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

A többi párt csak elenyésző mennyiségű polgármesteri helyet tudott megszerezni – szám szerint 262-t, ami az összes elnyerhető településvezetői poszt 9%-a. Az ellenzéki pártok összességében gyengén szerepeltek, a választás eredménye a polgárok politikai pártoktól való elfordulását mutatja. A parlamenti ellenzéki pártok közül a Sme rodina 11, a NOVA

és a Szabadság és Szolidaritás (SaS) 7-7, az Egyszerű Emberek 1, a Marián Kotleba vezette Mi Szlovákiánk ugyancsak 1 önálló polgármesteri helyet tudott megszerezni. Rajtuk kívül még a parlamenten kívüli, nemrégiben alakult Progresszív Szlovákia (PS), valamint a SPOLU (Együtt) pártok értek el sikereket, előbbi 3, utóbbi 16 polgármestert tudhat magáénak. A parlamenti pártok gyenge szereplése kapcsán fontos kiemelni, hogy a legtöbbszörük nem rendelkezik helyi struktúrákkal, ennek megfelelően a helyi „erős emberek” is hiányoznak ezekből a pártokból. Ráadásul ezeknek a tömörülések a többsége helyi kérdésekkel nem foglalkozik, inkább országos jelentőségű ügyeket tematizálnak, így a lokálisan fontos ügyek hiányában nem jutnak el a választókhoz.

Az SNS és a Smer szövetsége 142, a Smer–SNS–Híd hármaskoalíciója 45, a Smer és a Híd együttműködése pedig 41 polgármesteri helyet hozott a kormányon lévő három pártnak. Ezeken felül még az MKP és a Híd koalíciós indulása jelentett számottevő sikert: a két párt 2010-ben közösen indulva 19, 2014-ben 30, idén pedig 31 polgármesteri tisztséget szerzett meg. Kilenc esetben előfordult az is, hogy az MKP, a Most–Híd és a Smer együttműködése eredményezett településvezetői mandátumot. Az MKP és a Híd közötti választási együttműködésre szlovák pártokkal kiegészülve már a korábbi választásokon is sor került: például 2014-ben 12 mandátumot eredményeztek az ilyen koalíciók, akkor is a Smerrel való hármas együttműködés volt a legsikeresebb, ami négy évvel ezelőtt nyolc pozíció megszerzését jelentette. Az MKP a fentiekén felül 13, a Híd pedig 30 győztes polgármestert támogatott valamilyen koalícióban a 2018-as választásokon. A marginális támogatottsággal rendelkező harmadik magyar párt, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség (MKDSZ) is indult a választásokon, amely három községben önálló polgármesteri tisztséghez jutott, egy helyen pedig a polgármestert adó koalíció részese volt.

3. térkép: A polgármestert adó párt a 2018-as önkormányzati választásokon a dél-szlovákiai járásokban.
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

Az MKP nem meglepő módon mind a 115 polgármesteri tisztséget a magyarlakta területeken nyerte el, míg a Most–Híd a dél-szlovákiai járásokban 105 településvezetői posztot tudhat magáénak az összesen megszerzett 127-ből. (2014-ben a Híd mindössze három polgármesteri poszthoz jutott a magyar nyelvhatártól északra fekvő járásokban.) A 105 hidas település között három olyat találunk, ahol a Híd sikere biztos nem a magyar választók bizalmának köszönhető, ugyanis a Rozsnyói járásban fekvő Alsósajónak a 2011-es népszámlálás szerint mindössze kilenc, a Nagyrőcei járásbeli Ratkónak három, a Nagykürtösi járásban található Zobornak pedig csupán 11 magyar nemzetiségű lakosa van. Az MKP négy évvel ezelőtt nyolccal kevesebb, 107 polgármesteri tisztséget szerzett önállóan, akkor összesen 349 jelöltet támogatott valamilyen formában. (A 349 jelölt közül 211 a párt önálló jelöltje volt, 69-en függetlenként indultak, a többieket pedig vagy más párt jelöltjeként, vagy koalícióban indulva támogatta.⁶ Közülük összesen 208-an nyertek mandátumot.) A pártnak 2018-ban összesen 309 indulója volt. Közülük 115-en győztek önállóan, 31-en a Híddal közös koalíciós jelöltként, további 22-en más pártokkal közösen indított aspiránsként, 37 településen pedig az MKP által (is) támogatott független jelölt győzött. A 115 MKP-s településvezető több mint fele, szám szerint 64 személy 2014-ben is győzött a párt színeiben. További 11 település pedig az előző ciklusban is MKP-s vezetésű volt, most csak a polgármester személye változott. Húsz olyan település van, ahol négy éve független lett a polgármester, most viszont az etnikai párt tudott győzni. Érdekeség, hogy a húsból kilenc településen a polgármester személye nem változott, csupán most MKP-s jelöltként indult ugyanaz a személy a választásokon.⁷

A függetlenek az önkormányzati képviselői helyek megszerzésében is élenjárónak bizonyultak. A 20 646 képviselői hely bő harmadát (35,36%), szám szerint 7301-et független jelöltek nyerték el. Számuk jelentősen megnőtt a négy évvel ezelőttihez képest, amikor kerekén 6000 képviselői helyet szereztek meg. A Smer négy évvel ezelőtti eredményéhez képest közel 1500 helyet veszítve 3692 helyi képviselővel rendelkezik 2018-tól. A KDH 2350, az SNS 1678, az MKP 1248, a Most–Híd 915 képviselői mandátumot szerzett egyéniben – valamennyien növelni tudták a mandátumaik számát. Az MKP négy évvel ezelőtt 1150, a Híd 829 önkormányzati képviselőtestületi helyet szerzett. A Magyar Közösség Pártja és a Most–Híd kétpárti koalíciói az önkormányzati képviselők számát tekintve 30 mandátumot jelentettek, míg 2014-ben 112 képviselői helyet eredményeztek. Az MKDSZ 17-ről 19-re növelte mandátumainak számát. Az MKP 157 községben abszolút többséget szerzett

6 Az MKP által támogatott polgármesterjelöltek 349 településen. *Felvidék Ma*, 2014. november 11. Letöltés helye: www.felvidek.ma; letöltés ideje: 2018. 12. 14.

7 Az MKP bástyái. *Felvidék Ma*, 2018. november 12. Letöltés helye: www.felvidek.ma; letöltés ideje: 2018. 12. 14.

a képviselőtestületben, a Hídnak ez 74 településen sikerült. Az etnikai pártnak 21 településen sikerült elérnie, hogy csak MKP-s képviselők üljenek az önkormányzatban, míg nyolc olyan község van, ahol csak a Híd képviselői alkotják a testületet a következő négy évben.⁸

A *Denník N* napilap számításai szerint legkevesebb 821 olyan független képviselő jutott be az önkormányzatokba, aki 2014-ben még pártszínekben indult.⁹ A lap számításai szerint a Smer veszteségei a legnagyobbak e téren: összesen 258 olyan pártonkívüli képviselőjelöltet választottak meg novemberben, aki négy éve még a Smer színeiben indult. Ezzel szemben 108-an vannak azok, akik négy éve még függetlenként kerültek be a testületekbe, 2018-ban pedig a legnagyobb kormánypárt képviselőjében indultak.

Győztesek és vesztesek

A városok közül a megyeközpontok többségében (Trencsén, Nagyszombat, Nyitra, Zsolna, Besztercebánya) és a fővárosban független jelölt győzött, Eperjesen és Kassán pedig ellenzéki jelölt volt sikeres. Pozsony új polgármestere Matúš Vallo építész lett, aki függetlenként indult, és két, a jövőben nagy eséllyel még fontos szerephez jutó új politikai tömörülés, a Progresszív Szlovákia (PS) és a SPOLU támogatta. Václav Mika végzett a második helyen, Vallo jelentős, 13%-os különbségre tett szert: a szavazatok 36,5%-át szerezte meg, míg Mika alig 23%-ot ért el. A szavazatok 18,4%-át a regnáló főpolgármester, Ivo Nesrovnal szerezte meg. Figyelemreméltó, hogy az első három helyen független jelölt végzett, míg a szlovák jobboldali-liberális pártok jelöltje, Ján Mrva, aki a parlamenti és a parlamenten kívüli tömörülések javának támogatását maga mögött tudhatta, csak a negyedik helyen futott be 17,3%-os eredménnyel.

Kassát, az ország második legnagyobb városát elveszítette a Smer, a nemzeti pártiakkal közös jelöltjük, Martin Petruško regnáló városvezető a második helyen végzett. Petruško a szavazatok mindössze 23,8%-át szerezte meg, míg kihívója, Jaroslav Polaček a voksok 43,3%-át gyűjtötte be. Polaček egyértelműen az ellenzéki pártok jelöltje volt, az SaS, a KDH, a NOVA és az OKS mellett az MKP is támogatta. Eperjesen a második ciklusát kezdheti meg Andrea Turčanová kereszténydemokrata politikus, akinek tehát sikerült megőriznie a polgármesteri címét. Turčanová legfőbb kihívója a független Pavel Hagyari

8 Oriskó Norbert: Eredmények a felvidéki magyar közösség szemszögéből. Önkormányzati Szemle, 2018. április 4–26.

9 Každý deviaty nezavislý poslanec mal predtým podporu strán, opúšťali najmä Smer. *Denník N*, 2018. november 21. Letöltés helye: www.dennikn.sk; letöltés ideje: 2018. 12. 21.

volt, aki 2006 és 2014 között, két cikluson át már irányította Szlovákia harmadik legnépesebb városát. Turčanová a szavazatok közel 46%-át szerezte meg, Hagyari 28,7%-ot ért el. Nagyszombatban, Trencsénben és Besztercebányán is a regnáló polgármester győzött, ráadásul mindhárman elsöprő arányú győzelmet arattak. Nagyszombatban Peter Bročka a szavazatok 63%-ával, Trencsénben Richard Rybníček a voksok 72%-ával, Besztercebányán pedig Ján Nosko 75%-kal győzött. Nyitrán 12 év után legyőzték Jozef Dvončot, aki a Smer és az SNS jelöltje volt. Dvončot a függetlenként, jobboldali-liberális támogatással induló Marek Hattas győzte le a szavazatok 42%-ával. Peter Fiabáne lett Zsolna első embere, aki függetlenként indult a választásokon, de több jobboldali párti (Egyszerű Emberek, SaS, Sme rodina, NOVA, Progresszív Szlovákia, OKS, Šanca) is támogatta őt.

A magyar szempontból releváns városok többségében – az országos tendenciákhoz hasonlóan – a függetlenek diadalmaskodtak. Kivételt egyedül a Dunaszerdahelyi járás képez, melynek négy városából hármat az MKP szerzett meg. A magyarlakta területek járásközpontjai közül egyedül Dunaszerdahelyen tudott párt jelöltje győzni. A járásközpontot 2009 óta irányító Hájos Zoltán szoros küzdelemben alacsony, 36%-os részvétel mellett a szavazatok 44,2%-ával őrizte meg tisztségét, mintegy 250 szavazattal kapott többet legfőbb vetélytársánál, a függetlenként induló Horváth Zoltánnál, aki 2014 és 2018 között a város MKP-s alpolgármestere volt. Dunaszerdahely 21 fős képviselőtestületébe 13 MKP-s jutott be, a fennmaradó nyolc képviselő függetlenként nyert mandátumot. Meglepetésre a Híd egyetlen képviselője sem nyert mandátumot, pedig a jelöltek között volt a párt két országosan is ismert politikusa, Ravasz Ábel romaügyi kormánybiztos és Rigó Konrád kulturális államtitkár. Somorja az MKP egyik bástyájának tekinthető: 2010-ben Bárdos Gábor addigi MKP-s alpolgármesterként lett a kisváros irányítója, 2018-ban pedig az ő helyét vette át Orosz Csaba, aki eddig ugyancsak alpolgármester volt. Orosz az érvényes szavazatok 58,8%-át szerezte meg. Őt kihívója is akadt, akik közül a legerősebb Jozef Bednár volt, ő a szavazatok harmadát gyűjtötte be. Jelentősen lemaradva a harmadik helyen zárt az MKP korábbi városi képviselője, Pogány Tibor, aki függetlenként indult a polgármester-választáson. A 19 fős képviselőtestületben 18 MKP-s foglalhat helyet a következő négy évben, a Híd Dunaszerdahelyhez hasonlóan itt sem ért el sikert. Bősön 66%-os részvétel mellett született MKP-s győzelem: Fenes Iván a szavazatok 44%-ával aratott győzelmet két független kihívójával szemben. Fenes hetedik alkalommal választották meg Bős első emberévé. A tízfős képviselőtestületben az MKP-nak kényelmes többsége lett: a hét MKP-s városi képviselő mellett két hidas és egy független foglal helyet. Közel volt az MKP ahhoz, hogy a járás negyedik városában, Nagymegyeren is győzzön, ám végül a független Holényi Gergő 36 szavazattal kapott többet az MKP-s Pongrácz Kálmánnál. Az eddigi a várost irányító

Lojkovič Sámuel a harmadik helyet szerezte meg. A városok közül még Gútán és Tornalján tudott győzni az MKP, Ógyallán és Párkányban a második helyen zártak a párt polgármesterjelöltjei. A galántai és az érsekújvári képviselőtestületben jelentősen visszaszorult az MKP. Galántán 2014-ben az SDKÚ-val közösen 10 képviselője volt a pártnak, most csak két MKP-s ért el sikert. Érsekújváron pedig a Híddal közösen indult az MKP négy évvel ezelőtt és szerzett nyolc képviselői helyet, 2018-ban azonban egyedül indulva mindössze két mandátumot sikerült elérnie, a Hídnak pedig csupán egyet. A Most–Híd Füleken és Királyhelmeceken aratott győzelmet. Mindkét városban egyedüli indulóként tudott újrázni a polgármester: Füleken Agócs Attila, Királyhelmeceken pedig Pataky Károly maradt a településvezető.

A magyarlakta területeket megvizsgálva megállapíthatjuk, hogy a függetlenek kiemelkedően jó szereplése Révkomáromban a legszembetűnőbb. Keszegh Béla pártonkívüliként aratott fölényes győzelmet, megszerezve a szavazatok 59%-át. A független polgármester mellett a képviselőtestületben is javarészt függetlenek ülnek majd a következő négy évben, a 25 helyből 18-at szereztek meg, amiből 13-an a Keszegh Béla vezette csoport tagjai. Keszegh mögött a második helyen Knirs Imre (MKP) végzett 1057 szavazattal, a Híd–MKDSZ jelöltje a harmadik helyen zárt. Komáromban a pártok támogatottsága mindenkorábbinál alacsonyabb. Már régóta alacsony nem csupán a városban, de a járás nagy részében is a választási hajlandóság, ám most új negatív rekord született: négy éve a jogosultak alig 35%-a ment el választani a legnagyobb magyar városban, most mindössze a révkomáromiak 28%-a tartotta fontosnak a részvételt a helyhatósági választáson. Révkomáromban négy évvel korábban is érdekes versengés zajlott: ez volt az egyetlen olyan magyarlakta város, amelyben közös polgármesterjelölt állítására került sor az MKP és a Híd részéről, valamint közös jelöltlista indításában is egyezsége jutott a két párt. A polgármesteri posztot végül nem Czíria Attila, az MKP városi elnöke szerezte meg, hanem a függetlenként induló Stubendek László. A megegyezés megkötéséig úgy tűnt, hogy az MKP Stubendeket indítja majd a tisztségért, ám ő nem tudott teljes mellszélességgel kiállni a koalíció mellett, úgy ítélte meg, hogy a pártja eltért az eredeti irányvonalától. A képviselőtestületi választás eredménye sem kedvezett a két párt összefogásának: a 25 tagú testületbe kilencen kerültek be a Híd–MKP közös listájáról. Révkomáromban tehát hagyománya van a pártok erőteljes elutasításának, ami egyébként nem csak a helyhatósági választásokon nyilvánul meg, hanem a törvényhozási voksolásokkor is egyértelműen megmutatkozik. A városban választásról-választásra csökken a szavazásra jogosultak aktivitása, ami önmagában jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a magyar etnikai párt három egymást követő szavazáson sem tudott bekerülni a pozsonyi törvényhozásba. A természetes fogyás és az asszimilációs

folyamatok következtében egyre csökkenő felvidéki magyarság legnépesebb városában az MKP-nak jelentősen meg kellene erősödnie, illetve el kell érnie, hogy a magyar választók nagyobb arányban vegyenek részt a választáson, amennyiben 2020-ban, tíz év szünet után újra a parlament tagja szeretne lenni.

Összegzés

A 2018 februárjában történt Kuciak-gyilkosság¹⁰ és az annak nyomán kialakult tüntetéshullám, illetve Robert Kaliňák belügyminiszter, majd Robert Fico miniszterelnök lemondása az egyébként is nagyon változékony szlovák pártrendszerben további változásokat generált.¹¹ A pártokba vetett bizalom minden korábbi negatív rekordot megdöntött, az Eurobarometer felmérése szerint Szlovákiában a választópolgárok 82%-a nem bízik a pártokban.¹² A függetlenek előretörése annak köszönhető, hogy a párthovatartozás teherré vált, ezért sokan látszólag inkább pártonkívüliként indultak az önkormányzati választásokon. A kettős gyilkosságot követően minden megyeszékhelyen voltak többezres kormányellenes tüntetések, ami rányomta bélyegét a választásokra: nem véletlen, hogy a Smer egyik jelentős településen sem tudott sikeresen szerepelni. Két kivételtől eltekintve az ellenzéki pártok sem voltak sikeresek a megyeszékhelyeken. A jobboldali és liberális pártok inkább csak annak örülhettek, hogy a Smer tovább gyengült, azonban a legnagyobb kormánypártot elhagyó választók nem mögéjük álltak be, hanem a függetleneket támogatták. A parlamenti választási rendszer azonban a függetlenek indulását nem teszi lehetővé, 2020 tavaszán majd szükségszerűen a pártok mérkőznek meg egymással. A szlovák politikai hagyományokat figyelembe véve, illetve a pártrendszer gyors változásaiból kiindulva feltételezhető, hogy addigra új, jelentős választói bázissal rendelkező centrista tömörülések jelennek majd meg.

A magyar választópolgárok politikától való elfordulása, a pártokkal szembeni bizalmatlansága már a korábbi választásokon is egyértelmű volt. Az a kedvezőtlen tendencia, ami már a sokadik választás óta megfigyelhető, hogy a magyarok választási kedve egyre jobban

10 2018. február 25-én találtak rá Ján Kuciak, az Aktuality.sk hírporál oknyomozó újságírója és menyasszonya, Martina Kusnírová holttestére Nagymácsédon. Kuciak halála után jelent meg az a tényfeltáró cikke, amit már nem tudott befejezni. Ebből kiderült, hogy cseh, olasz és más szlovák kollégáival közösen már hónapok óta dolgozott egy terjedelmes beszámolón arról, hogy a 'Ndrangheta nevű befolyásos olasz maffiaszervezet hogyan terjeszkedett, hálózta be Szlovákiát, és üzleti kapcsolatai hogyan érték el a nagyobbik kormánypárt, a Smer vezető politikusait.

11 Tokár Géza: A szlovákiai magyar politikai mozgástér változásai. *Kisebbségi Szemle*, 2017. 4. 69–89.

12 Nem bízunk a pártokban. *Új Szó*, 2018. 11. 13. Letöltés helye: ujszo.com; letöltés ideje: 2018. 12. 10.

elmarad az országos átlagtól, nem látszik megfordulni. Az MKP esetében továbbra is igaz, hogy nagyon erős regionális beágyazottsággal rendelkezik, és sikerült megtartania azoknak a pozícióknak a többségét, amelyeket hosszú évek óta birtokol. A Híd a magyarlakta területeken kevesebb posztot szerzett, mint az MKP, ám a szintizsita szlovák járásokban szerzett 22 polgármesteri poszttal összesítésben az MKP elé tudott kerülni. Fontos tény, hogy a Híd a kormánykoalíciós partnereivel közösen majdnem további 100 polgármesteri helyet szerzett meg. Az MKP egyetlen releváns koalíciós partnere a választásokon a Híd volt, mellyel közösen 31 településvezetői helyet szereztek. Az eredmények azt mutatják, hogy a Híd az „északi” járásokban is meg tudta őrizni a pozíciói egy részét, sőt kis mértékben a Smer gyengülésének nem csupán az SNS volt a kedvezményezettje, hanem a Híd is. A 2018 tavaszán kezdődött tüntetéssorozat, majd az ennek következtében kialakult belpolitikai válság során az MKP egyértelműen a kormány lemondása és az előrehozott választások mellett foglalt állást. Ugyanakkor ez a magatartás alapvetően csak a szavak szintjén volt tetten érhető sajtónyilatkozatok, közlemények formájában, a párt a szavazóit a tüntetéseken való nagyarányú magyar részvétel érdekében nem mobilizálta. Ezzel elszalasztva annak lehetőségét, hogy a Most–Híd kormányzati szerepvállalása miatt a vegyes pártot elhagyó magyar szavazókat visszaszerezze. Amennyiben a soron következő választásokon nem történik meg a magyar nemzetiségű szavazók erőteljes mobilizálása, úgy az MKP célkitűzése a parlamentbe való visszakerülésre továbbra is csak távlati cél maradhat.